

h. Ecclesia tholosana et albigenensis et carcassonensis, cum, quibusdam qui olim fuerunt agenensis ecclesie que fere destructa est, sunt fere CC.”

(В. Kniwald, *Вјеродостојност латинских извора о босанским крстијанима*, Загреб, 1949, 100-105.)

У преводу:

Редови и службе у катарској сљедби

8. У поглављу о редовима и службама у катарској сљедби жели Рајнер говорити о томе, колико има редова у катарској сљедби, како се ти редови зову, која им је задаћа и служба, тко их дели и тко их прима.

а. Катари имаду, према Рајнеру, четири реда. Онај, који је у хијерархијској лествици њихове сљедбе први и највиши, зове се бискуп. Други је по реду “старији син”, трећи се зове “млађи син” а четврти и посљедњи ђакон. Остали катари, који нису примили ни једнога од споменутих редова, зову се кршћани и кршћанке.

б. Бискуп има у свему што чине увек прво место: код духовног крштења, ломљења круха и код молитвава. Кад нема бискупа, онда га замењује “старији син”, а кад нема ни овога, “млађи син”. Оба сина заједно, или сваки засебно, похађају све чланове и чланице катарске сљедбе, који су подложни бискупу, и сви су дужни, да им се покоравају. Кад нема ни бискупа ни синова, замењују их ђакони. У сваком месту, где има чланова сљедбе, правих кршћана, постоји ђакон, кога поставља бискуп или који од синова. Ђакони по својој служби присуствују исповеди лаких греха, која се обавља једном у сваком месецу, дају одређење и одређују тродневни пост или 100 прострација. Ову дужност ђакона обављали су у цркви босанској ваљда “стројници, т.ј. они службаници цркве босанске за које викар Бартол у I. питању каже, да су “instituiti per consuetudinem patrie, ualidet ordiananti non sanonice”.

ц. Редове дели бискуп, а по бискупову овлаштењу могу их делити и синови.

д. Кад би умро бискуп, тада би обично млађи син заредио старијега за бискупа, а овај је затим заредио млађега сина за старијега. Онда сви старешине и чланови сљедбе, који су се састали, изаберу новог “млађега сина”, коме нови бискуп подели ред. Али овај начин ређења није задовољавао катаре “с ову страну мора” (sitra mare), т.ј. у Италији, јер им се чинило, да тако син

заређује оца, а то нису сматрали прикладним. Зато се “сада”, т.ј. око 1250., кад је Рајнер писао своју Суму, “с ову страху мора” ређење бискупа врши тако, да бискуп још за свога живота зареди старијега сина за бискупа. Ако један од њих умре, постаје млађи син у исти дан старијим сином и бискупом. Тако готово свака катарска црква има два бискупа. Зато се старији син катарске цркве у Верони Ivan de lugio, који је тако заређен, у својим писмима назива “Иван, божјом милостију старији син и заређени бискуп”.

е. Споменуте редове дели бискуп, односно старији или млађи син, рукоположењем и држањем књиге Новог завјета над главом ређеника.

ф. Рајнер даље извешћује, да катари живе у негреданом страху, није ли који од њихових старешина, особито бискуп, тајно починио неки смртни грех. Они наиме мисле, да ће сви, који су од таква бискупа или старешине примили рукоположење, бити осуђени, ако у том стању умру. Стога су готово све катарске цркве примиле духовно крштење по други, а неке и по трећи пут, да избегну тој погибли. Према T/34. и босански крстарији сматрају, да они, који су примили духовно крштење, треба да то крштење поновно приме кад год са реши онај, који им је поделио духовно крштење. T/33. преноси грех дјелитеља духовног крштења и на душе у блаженству, које према T/33. падну из неба у пакао (тј. опет у једно животињско и људско тело на земљи), чим са реши онај, који их је за живота духовно крстио.

Колико има катарских цркава и где се налазе

9. а. Рајнер познаје 16 цркава тј. верских опћина катарске сљедбе, које имају свога бискупа. Он их најпре само набраја и вели, да све наведене катарске цркве у Бугарској и Дугмутхији. Колико знамо из других извора, бугарска је црква научала умјерени (и зато привремени) дуализам, док је црква Дугмутхије (Дугунтхије, Другурије) приањала уз строги дуализам, који прахваћа два вјечна почела, једно добра и друго зла.

Рајнер даје ове податке о појединим катарским црквама:

б. Припадници цркве албанијана пребивају у Верони и у различитим градовима Ломбардије, а има их око 500 обојега спела.

ц. Конкорифани су раширени готово по целој Ломбардији, а има их преко 1500.